

**SREDNJEROČNA STRATEGIJA
PANOŽNE ŠPORTNE ŠOLE ZA ŠPORTNO PANOGO PLAVANJE
(2020-2028)**

Ljubljana, december 2019

1. Uvod

Tako kot se je v svetu pojavljalo plavanje v treh oblikah (vzgojni, rekreativni in tekmovalni), tako se je v podobnih oblikah plavanje pojavljalo tudi na ozemlju današnje Slovenije. Temelj vseh treh pojavnih oblik, opismenjevanja je bilo v preteklosti in je tudi danes odvisno od primernih vodnih površin (kopališča in plavališča) ter od strokovnih kadrov.

Na ozemlju današnje Slovenije so bila zgrajena prva kopališča že v antiki, vendar so za pojavnost plavanja v Sloveniji pomembnejša kopališča, ki so bila zgrajena v 18. in 19. Stoletju. Organizirano športno plavanje se je pričelo šele po prvi svetovni vojni, čeprav je že pred njo obstajalo kopališče na Ljubljani v Ljubljani, ki so ga zgradili leta 1904.

Zelo zgodaj so bila zgrajena kopališča tudi v Mariboru, na Ptuj, Bledu, v Dobrni, Kamniku, Dolenjskih in Rimskih toplicah, Čatežu, Izoli, Škofji Loki, Radencih in Rogaški Slatini. V začetku 20. stoletja so zgradili kopališča še na Ravnah in na reki Poljanska Sora. Leta 1929 je bila zgrajena za plavanje v Sloveniji pomembna Bloudkova Ilirija, ki pa je vzpodbudila tudi druge slovenske kraje, da so pričeli z gradnjo letnih kopališč in tako so bila zgrajena še kopališča po večini preostale Slovenije.

V letu 1919 je 24. aprila potekala ustanovna skupščina Ljubljanske plavalne podzveze (LPP), kar bi ustrezalo današnji Plavalni zvezi Slovenije.

Središče plavalne dejavnosti je bila takrat Ljubljana, saj je imela leta 1921 kar štiri plavalne organizacije in sicer: Primorje, Ljubljanski športni klub (LSK), Ilirijo in Svobodo. Plavalci so dosegli veliko uspehov, na vseh ravneh mednarodnih, evropskih in tudi svetovnih prvenstvih prav v vseh starostnih kategorijah. V Olimpijskem letu 2008 je slovensko plavanje nedvomno doseglo svoj vrhunec, saj smo z drugim mestom Sare Isakovič na zoom prosto osvojili prvo olimpijsko odličje za slovensko plavanje.

2. Opis dejanskega stanja panožne športne šole

Danes šteje Plavalna zveza Slovenije 41 društev in klubov.

Za skupaj 1808 registriranih plavalcev in plavalk skrbi 32 trenerjev s strokovno izobrazbo in 166 trenerjev s prvo oziroma drugo stopnjo usposobljenosti. V programih panožnih športnih šol je v obdobju 2016 -2020 na področju plavanja sodelovalo 263 plavalcev in plavalk.

Plavalna zveza Slovenije je s posameznimi strokovni sodelavci, po različnih regijah, v različnih klubih v program športnih šol nacionalnega pomena vključena že od vsega začetka izvajanja tega programa. V zadnjem obdobju je v okviru NPŠŠ sodelovalo 6 trenerjev in trenerk, ki so bili regionalno razdeljeni v Ljubljani, Kranju, Radovljici, Ravnah na Koroškem, Mariboru in Piranu. Koordinatorji so poleg osnovnih nalog in dela z mladimi perspektivnimi plavalci in plavalkami imeli nalogo skrbeti za njihov celostni razvoj in skrbeti, da so športniki imeli optimalne pogoje za šolanje, pač glede na izbiro osnovne oziroma srednje poklicne šole in gimnazije.

STAROSTNE KATEGORIJE (2019/20) IN REPREZENTANČNE AKCIJE (za vse kategorije) v okviru delovanja PZS

Starostna Kategorija (letniki)	meritve	Reprezentanca Priprave	Reprezentanca tekmovanja
ml. dečki (08/09) ml. deklice (09/10)	Skupinsko enkrat letno, individualno po klubih	-	-
Dečki (06/07) Deklice (07/08)	Skupinsko enkrat letno, individualno po klubih	-	-
Kadeti (04/05) Kadetinje (05/06)	Reprezentanti	2-3 krat letno v Sloveniji	FINA točke + uvrstitev
Mladinci (02/03) Mladinke (03/04)	Reprezentanti	2-3 krat letno v Sloveniji in tujini	FINA točke + uvrstitev
člani (ABS) (01 in starejši) članice (ABS) (02 in starejše)	Reprezentanti	4 krat letno v Sloveniji in tujini	FINA točke + uvrstitev

PRIMERJAVA STAROSTNE SESTAVE PLAVALCEV PO KATEGORIJAH OD LETA 2010 DO 2019

Moški	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
mlajši dečki	440	433	397	410	459	450	501	539	518	480
dečki	135	142	149	157	173	167	159	172	186	196
kadeti	117	113	103	105	127	129	123	130	131	135
mladinci	57	74	87	64	70	59	75	93	102	92
člani	75	95	77	86	84	96	92	77	95	97
SKUPAJ	824	857	813	822	913	901	950	1.011	1.032	1.000
razlika		33	-44	9	91	-12	49	61	21	-32
%		104,00	94,87%	101,11	111,07	98,69	105,44	106,42	102,08	96,90
Ženske	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
mlajše deklice	343	297	309	309	349	345	380	403	357	331
deklice	160	158	156	140	175	176	177	161	166	194
kadetinje	115	100	122	115	118	99	129	147	151	121
mladinke	56	50	53	67	72	64	54	66	90	91
članice	47	62	77	64	69	78	79	89	69	71
SKUPAJ	721	667	717	695	783	762	819	866	833	808
razlika		-54	50	-22	88	-21	57	47	-33	-25
%		92,51	107,50	96,93	112,66	97,32	107,48	105,74	96,19	97,00
SKUPAJ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
mlajši dečki/mlajše deklice	783	730	706	719	808	795	881	942	875	811
dečki/deklice	295	300	305	297	348	343	336	333	352	390
kadeti/kadetinje	232	213	225	220	245	228	252	277	282	256
mladinci/mladinke	113	124	140	131	142	123	129	159	192	183
člani/članice	122	157	154	150	153	174	171	166	164	168
SKUPAJ	1.545	1.524	1.530	1.517	1.696	1.663	1.769	1.877	1.865	1.808
razlika		-21	6	-13	179	-33	106	108	-12	-57
%		98,64	100,39	99,15	111,80	98,05	106,37	106,11	99,36	96,94

Iz primerjave starostne sestave plavalcev po kategorijah ugotovimo, da število registriranih plavalcev v zadnjem desetletju raste z rahlimi nihANJI navzgor in navzdol, trenutno pa se giblje število registriranih plavalcev okoli 1800. Od tega je bilo 1640 plavalcev in plavalk v kategorijah, ki niso članske. V letu 2019 je bilo registriranih 1451 športnikov s starostjo pod 21 let.

1. Smernice razvoja in prioritete panožne športne šole

Vsebinske smernice razvoja:

Osnovni namen tega je pripraviti prostor za sistematično delovanje nacionalnih panožnih športnih šol in s tem izboljšanje športnega razvoja otrok in mladine, ki so usmerjeni v kakovostni in vrhunski šport v plavanju do mednarodne primerljive ravni. To želimo doseči: S sistemskim delovanjem nacionalnih panožnih športnih šol in spremljanjem njihovega delovanja.

Z zagotavljanjem kakovostne in redne vadbe ter tekmovanja mladih, nadarjenih športnikov v ustreznih tekmovalnih sistemih.

Z izborom ustreznih trenerjev, diplomantov Fakultete za šport, in njihovih sodelavcev.
Z rednim strokovnim izobraževanjem in izpopolnjevanjem trenerjev vključenih v NPŠŠ.
S vzpostavitvijo sodelovanja klubov, šol in drugih institucij.
S povezavo z obstoječim šolskim sistemom in na ta način poizkušati kar največje število v programe vključenih športnikov, na osnovi njihovih sposobnosti, usmeriti v sistem izobraževanja v športnih gimnazijah oziroma Fakultetah (mlajši člani in mlajše članice).
Z zagotavljanjem pogojev za nemoteno in kakovostno izpeljavo projektov nacionalnih športnih šol. Vrhunsko usposobljeni športni objekti z ustrežno tehnologijo za spremljanje in vrednotenje učinkov vadbe.

Kadrovske smernice

Prizadevali si bomo vzpostaviti čimbolj kakovostno sestavo strokovno izobraženega in strokovno usposobljenega kadra, ki bodo delovali v okviru NPŠŠ. Skrbeli bomo tudi za redno strokovno usposabljanje tako izobraženih kot tudi usposobljenih trenerjev. To bomo dosegli z vsakoletnimi strokovnimi seminarji z domačimi in tujimi predavatelji.

2. Organizacijska shema NPŠŠ preko nacionalnega in regijskih centrov in kadrovske pogoji

Nacionalni center bo imel nacionalnega trenerja. Omogočal bo, da bodo imeli zlasti študenti iz drugih krajev med študijem optimalne pogoje za študij in vadbo. Vsi člani nacionalnega centra bodo ostali člani svojih klubov, nacionalni center bo skrbel za pogoje za vadbo, in ustrezno podporo s pomočjo panožnega tima. Namen PZS je, da bi ustanovili tak center najkasneje do leta 2028, regionalne pa že v naslednjih 2 letih.

Regionalni centri bodo poleg prostorskih pogojev morali skrbeti tudi za ustrezno šolanje vključenih v regionalni center. Slednje pomeni, da bo regionalni center za imenovanje moral zadoščati tudi kriteriju možnosti opravljanja dijaških obveznosti oziroma študijskih obveznosti v kraju centra (športni oddelki).

Razen v nacionalnem centru bodo za vsak regijski center imenovani klubi, ki bodo nosilci regionalnega centra. Klubi bodo morali imeti ustrezno število plavalcev in organizacijsko strukturo, ki bo omogočala delovanje zaposlenim v NPŠŠ, da bodo omogočali normalno delovanje centra. Naloge zaposlenih v NPŠŠ bodo skrb za selekcionirane plavalcev v tisti regiji, ne glede na to ali so člani kluba ali ne. Imeli bodo nalogo spremljanja njihovega razvoja in omogočanja vadbe v centru ne glede na to ali so člani kluba v katerem je zaposlen trener v NPŠŠ ali ne. Mnoge večje sredine imajo več športnih klubov, ki bi lahko bili nosilci NPŠŠ v določeni sredini. Klube nosilce NPŠŠ bo PZS v tem primeru določila tako, da se bo upoštevalo število plavalcev v klubih, njihovo kadrovske zasedbo glede na izobrazbo oziroma usposobljenost trenerjev in tradicijo.

3. Ustrezna infrastruktura za panožne športne šole

Objekti - kljub "sorazmerno" velikem številu bazenov v Sloveniji, nam le to še ne da realne slike, saj trenutno posedujemo le 5 zimskih in tri olimpijske zaprte 50m bazene, kjer je možna vadba in učenje plavanja skozi vse leto. Stanje se je v zadnjih štirih letih močno popravilo saj novi bazeni omogočajo kvalitetnejše delo (vrhunski del plavanja) in mnogo možnosti za vse plavalne dejavnosti (množičnost plavanja), vendar se bo potrebno še bolj aktivno vključevati v reševanje lastništva bazenov oz. si prizadevati, da bi bili klubi upravljavci bazenov ob veliki podpori Fundacije za šport in Ministrstva za šolstvo in šport, katera si že prizadevata pri posodobitvi in izgradnji plavalnih objektov v smislu odpravljanja plavalne nepismenosti.

Predvidene gradnje plavalnih objektov od leta 2019 - 2024

Obnova 50m letnega bazena in izgradnja 25 m pokritega bazena v N. Gorici

Izgradnja 25m pokritega bazena v Slovenj Gradcu

Izgradnja 25m pokritega bazena v Novem mestu

Izgradnja 25m pokritega bazena v Postojni

Izgradnja 50m pokritega bazena v Ljubljani

Izgradnja oziroma pokritje 50m bazena v Radovljici

PZS si bo v obdobju do 2028 prizadevala priti do nacionalnega plavalnega centra, kjer bi naši najboljši plavalci in plavalke v mladinskih in članskih selekcijah imeli optimalne pogoje za njihov razvoj. Glede na to, da je glavno Univerzitetno središče Ljubljana bi v primeru pogojev za nastanek takega centra imeli tak center v Ljubljani.

Poleg osrednjega nacionalnega centra je osnova strategije PZS tudi ustanavljanje regionalnih plavalnih centrov. Tudi za slednje je osnovni pogoj dobra infrastruktura, ki omogoča optimalno vadbo. Slednja je sestavljena iz najmanj 50m odprtega bazena in najmanj 25m pokritega bazena. Oba morata imeta spremljajočo infrastrukturo v obliki spremljevalne telovadnice oziroma fitnesa. Po ustanovitvi nacionalnega in regionalnih plavalnih centrov si bo PZS v okviru finančnih zmožnosti skupaj z lokalnimi skupnostmi in MIZŠ in Fundacijo za šport prizadevala slednje opremiti z najsodobnejšo opremo za izvedbo vadbe plavalcev v vodi in na suhem. Nacionalni plavalni center bo imel tudi vso potrebno opremo za testiranja v vodi in na suhem.

Trenutne možnosti za delovanje NPŠŠ glede na prostorske in organizacijske pogoje
 Glede na zgoraj naveden kriterije so v tem trenutku naslednji kandidati za nacionalni center PZS:

Ljubljana (nima ustreznega 50 m pokritega bazena)

Kranj

Maribor

Koper

Za regionalne centre PZS so kandidati glede na infrastrukturne in organizacijske pogoje lahko naslednji kraji (po abecednem vrstnem redu):

Celje

Kamnik (nima 25m pokritega bazena)

Koper

Kranj

Ljubljana

Maribor

Nova Gorica (25m pokriti bazen v fazi izgradnje)

Ptuj

Radovljica

Ravne na Koroškem

Ribnica (nima 50m pokritega bazena)

Trbovlje

V prihodnje si bo PZS prizadevala priti do ustreznih infrastrukturnih in organizacijskih pogojev za ustanavljanje regionalnih centrov tudi v:

Krškem

Novem Mestu

Murski Soboti

Jesenice

4. Opis programov

Strokovni delavci – trenerji NPŠŠ so in bodo izvajali strokovno delo na vseh nivojih starostnih kategoriji, od mlajših deklic in dečkov do mlajših članov in članic (do 21 leta starosti), ki jih ima PZS organizirane v tekmovalne sisteme. Delo se izvaja specifično glede na potrebe regionalnega in lokalnega okolja. Krovna organizacija pri tem upošteva trenutno stanje in potrebe po razpršenosti panoge širom države.

5. Kriteriji za vključitev športnikov v panožno športno šolo

V NPŠŠ se bodo po regionalnem ključu glede na trenerje vključene v NPŠŠ vključevali najboljši plavalci iz tistega področja. Pri tem ne bo ključ klubska pripadnost (nadarjeni plavalci bodo ostali plavalci kluba iz katerega prihajajo), pač pa njihova kvaliteta. V NPŠŠ bodo po regionalnem ključu vključeni tisti plavalci, ki bodo dosegali uvrstitev vsaj do 16 mesta na DP v svoji starostni kategoriji oziroma tisti, ki jih bodo v določenih sredinah proglasili po strokovnih kriterijih za perspektivne športnike.

6. Način zagotavljanja potrebnih materialnih sredstev

Potrebna sredstva zagotavljajo posamezni izvajalci (razen v primeru, da to ne drugače določa pogodba med klubi in PZS), krovna organizacija pa zahteva in spremlja zadostnost potrebne opreme, objektov in ostalih pogojev za izvedbo projektov. PZS si bo preko sofinancerjev in s sodelovanjem lokalnih skupnosti prizadevala zagotoviti optimalno opremo za vadbo v regionalnih centrih in nacionalnem centru, kjer bo potekala vadba v NPŠŠ tako v vodi kot na suhem.

7. Način zagotavljanja usklajevanja šolskih in športnih dejavnosti za učence in dijake

Pomemben del nacionalnega centra predstavljajo bivalni pogoji, ki bodo morali študentom oziroma dijakom omogočati kar čim manj časa za prevoze in racionalno izrabo časa, da bodo lahko uspešni tako pri študiju kot v plavanju.

Tudi v regionalnih centrih bo naloga zaposlenih v NPŠŠ, da bodo skrbeli za povezavo med klubi in šolo v smislu omogočanja selekcioniranim plavalcem in plavalkam, da se bodo lahko uspešno šolali in nemoteno trenirali. Poskusili bomo usmerjati plavalce in plavalke v športne oddelke in jim omogočati šolanje tudi med pripravami (e-učenje, druge oblike pridobivanja znanja), kjer je to mogoče.

Posamezni izvajalci že po definiciji kažejo svojo vpetost v lokalno okolje s svojim delovanjem. Dela športne sredine si brez sinergijskega delovanja med lokalnim okoljem, šolskim sistemom, sodelovanja staršev ne moremo zamisliti. Izvajalci NPŠŠ se tega zavedajo in uresničujeeo te smernice. Poseben poudarek se bo dal koordinaciji izvajalcev NPŠŠ z šolskim sistemom in vključevanjem plavalcev in plavalk v športne oddelke v sredinah, kjer za to obstajajo pogoji.

8. Način zagotavljanja finančnih virov za razvoj panožne športne šole

Potrebna finančna sredstva zagotavljajo posamezni izvajalci (klubi), ki krijejo 20% stroškov programa posameznega izvajalce v NPŠŠ (vključujoč regres, potne stroške in prehrano na delu), krovna organizacija pa zahteva in spremlja zadostnost potrebnih sredstev do 100% place zaposlenega v NPŠŠ. Viri so tako kot pri vseh prispevek staršev, javna sredstva, sponzorska in donatorska sredstva.

9. Način vodenja in koordiniranja panožne športne šole

Spremljanje izvajanja programov

Strokovni svet pri Plavalni zvezi Slovenije bo redno spremljal izvajanje programa skozi uspešnost v tekmovanjih, množičnost (število registriranih plavalcev in plavalk po starostnih kategorijah), uvršanje športnikov-ic posameznega kluba v NPŠŠ v reprezentančne selekcije ter na osnovi letnih poročil in občasnih kontrolnih obiskih posameznih izvajalcev, preverja dejansko stanje na terenu. Redno preverja tudi rezultate dela v posameznih NPŠŠ prek ospremljanja evidence kategoriziranih športnikov.

Organizacija dela

Posamezni strokovni delavci dobijo smernice za svoje delovanje s strani Strokovnega sveta Plavalne zveze Slovenije in IO PZSja, kateri tudi izvaja nadzor na prvi stopnji pri izvajalcu. Koordiniranost in enotne smernice njihovega dela pa bomo zagotavljali z letnimi posveti v organizaciji Plavalne zveze Slovenije.

Način koordiniranja NPŠŠ

Strokovni svet Plavalne zveze Slovenije daje smernice za strokovno in organizacijsko delo posameznih trenerjev vključenih v NPŠŠ. Delo trenerjev koordinirajo selektor plavalnih reprezentanc, predsednik strokovnega sveta PZS in generalni sekretar zveze.

10. Sistem spremljanja vključenih športnikov (raven treniranosti) in system poročanja o njihovih rezultatih in napredu

Osnovne smernice v planiranju za naslednje 8-letno obdobje narekujejo poglobljeno sodelovanje s panožnim timom, ki bo z meritvami in testi spremljal lastnosti, značilnosti in sposobnosti plavalcev vseh starostnih kategorij in selekcij. Kar je pa najpomembnejše predstaviti teste ter rezultate in ugotovitve trenerjem in po potrebi tudi plavalcem. Baterija testov za preverjanje sposobnosti in značilnosti plavalcev je standardna vendar bi jo bilo pametno razširiti in tam, kjer imam možnosti teste bolj specializirati. Pri tem bomo uporabljali vse razpoložljive instrumente na Fakulteti za šport. Predvsem tenziometrično ploščo, napravo za proučevanje vlečne sile, aktivnega in pasivnega upora, biokinetik,... teste pa uporabiti na najbolj perspektivnih plavalcih v tej starostni kategoriji.

Pomembno vlogo pri testiranjih bodo imeli trenerji v NPŠŠ, ki bodo vsi skrbeli za določeno selekcijo plavalcev in spremljali njihov napredek in razvoj in ustvarili spremljavo posameznih plavalcev in plavalk vključenih v NPŠŠ.

Po vzpostavitvi sistema spremljanja plavalcev in plavalk bomo starejše plavalce in plavalke, ki bodo pokazali največjo nadarjenost vključevali v Nacionalni panožni športni center ko bo le ta zaživel.

11. Sistem ocenjevanja in spremljanja dela strokovno izobraženih delavcev, ki izvajajo program panožne športne šole

Izdelan sistem ocenjevanja, spremljanja in poročanja o izvajanju programov NPŠŠ

Sistem izhaja iz že navedenih opisanih programov, spremljanje in izvajanje programov ter organizacije dela po posameznih izvajalcih. Zaradi specifičnosti vsakega programa posebej je težko vnaprej določiti merljive parametre, ki jih bo izdelal SS PZS in jih redno dopolnjeval. Osnovni kriterij pri oceni in spremljanju dela pa je množičnost, zagotovljena redna, količinsko zadostna in kvalitetna vadba ter vključenost v tekmovalni sistem Plavalne zveze Slovenije.

Način zagotavljanja pogojev strokovnim delavcem v programih NPŠŠ

Z rednim preverjanjem na terenu Strokovni svet Plavalne zveze Slovenije zagotavlja, da posamezni izvajalci poskrbijo, da strokovni kader izvaja izključno in predvsem vzgojno izobraževalno delo in sodeluje pri meritvah posameznih selekcij za katere so določeni.

12. Način povezovanja programov prostočasne športne vzgoje otrok in mladine z tekmovalnimi programi NPŠZ

Plavanje spada med tako imenovane športe zgodnjega usmerjanja. Koordinatorji NPŠŠ bodo v okviru svojih delovnih nalog sodelovali tudi pri razvoju programov prostočasne športne vzgoje otrok in mladine na svojem področju. Spodbujali bodo postopen skladno s strokovnimi smernicami sprejeti program vključevanja nadarjenih otrok v programe plavanja kakovostnega in vrhunškega športa. S tem v zvezi se bodo povezovali tudi z Zavodom za šport Planica in sodelovali pri izvedbi šolskih športnih tekmovanj in izvedbi prostočasnih programov športne vzgoje otrok in mladine.

3. Vizija razvoja nacionalnih panožnih športnih šol v plavanju v naslednjih osmih letih – 2020-2028:

V interesu še boljše organiziranosti Plavalne zveze Slovenije in hkrati spoznanju, da je za dobre dosežke potrebno kvalitetno in sistematično delo že pri nižjih starostnih kategorijah želimo, da bi vsako leto vključili v projekt panožnih športnih šol čim večje število trenerjev, ki bi opravljali svoje delo kot neposredno delo z mladimi športniki. Pri zaposlovanju novih trenerjev bomo težili k temu, da bodo imeli visoko strokovno izobrazbo, ter zadostne trenerske izkušnje pri delu s posameznimi starostnimi kategorijami s čimer bomo zagotovili, da bodo za mlajše kategorije skrbeli dobro usposobljeni strokovni kadri, ki bodo v povezavi z ostalimi sodelujočimi v projektu, zagotovili maksimalno kvalitetno strokovno delo na področju športa in izobraževanja.

Kot majhna država moramo postopno vzpostaviti selektivni mehanizem preko kapilarnega sistema med PZS in klubov ter preko vsaj šestih regionalnih centrov oz. vsaj šestih klubov, ki bi zagotavljali delovanje centrov.

Dolgoročno je potrebno še bolj povezati PZS s klubi, univerzami, srednjimi šolami in osnovnimi šolami s ciljem omogočanja našim najboljšim plavalcem in plavalkam kvalitetno vadbo in priprave ob doseganju željenih rezultatov v izobraževalnem sistemu.

Glede na vizijo organiziranosti Plavalne zveze Slovenije želimo v naslednjih 10 letih na Plavalni zvezi ponovno preko Nacionalnih panožnih športnih šol zaposliti trenerja - koordinatorja, ki bi vodil projekt Nacionalni center za plavanje in hkrati skrbel za njegovo strokovno delovanje.

Strategija začne veljati z njenim sprejetjem na 4. seji IO PZS dne 13.12. 2019.

Dr. Boro Štrumbelj
Predsednik PZS